

Sofia Virta vihr ym.

Kirjallinen kysymys Arktisen neuvottelukunnan uudelleenperustamisesta ja arktisen strategian toimeenpanosta

Eduskunnan puhemiehelle

Arktinen alue on ainutlaatuinen maailmassa. Alueella on suuri merkitys koko maapalloa laajalti muokkaavana ilmastopoliittisena alueena. Kuten yhteiskuntaa laajemmin, vaivaa myös arktisen alueen politiikkaa huomion typistyminen kapeaan turvallisuuskulmaan. Turvallisuuden merkitystä ei toki pidä väheksyä, mutta samalla alueen moninaiset tarpeet ja siellä vaikuttavat moninaiset muutosprosessit jäävät helposti sivurooliin tai jopa sivuutetuiksi.

Elinkeinojen elinvoimaisuus, matkailu, ympäristönsuojelu ja ilmastonmuutos ovat kaikki alueelle keskeisiä asioita. Nykyistä huomattavasti kokonaisvaltaisempi lähestymistapa ottaisi myös huomioon politiikkasektorit, joiden alle yllä listatut asiat asettuvat. Valmisteltu Pohjoisen ohjelma ei tätä korvaa, sillä turvallisuus- ja liiketoimintalähtöinen ohjelma unohtaa laajan kokonaisuu- den eikä lainkaan tarkastele Suomea arktisena maana kansainvälisessä kehityksessä. Nämä ovat dramaattisia puutteita hallituksen nykyisessä arktisessa ja pohjoisessa politiikassa, ja ne ilmenevät näköalattomuutena jo nyt muun muassa kansainvälisessä arktisessa toiminnassamme. Tästä esimerkkinä näkyy ulkoministeriön hyvin varovainen arktinen rooli.

Hallitus vaikuttaa kulkevan tutkimusta ja tietoa väheksyvän politiikan teon suuntaan aikana, jolloin tutkitun tiedon rooli päätöksenteon tukena on keskeisen arvokas muun muassa koko maapallon kohtalon määräävän ilmastokriisin ratkomiseksi. Ilmastonmuutos etenee pohjoisella alueella jopa neljä kertaa nopeammin ja voimakkaammin kuin muualla maapallolla, eikä tämä kehitys ole katkaistavissa ilman merkittäviä ja laaja-alaisia toimia.

Ulkoministeriöstä on lopetettu kokonaan Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen (IBA) rahoitus, eli myöskään arktisen alueen kehityskuluihin ja tulevaisuuteen liittyvää selvitystyötä rahoittavaa rahoitusinstrumenttia ei ole. Arktisen neuvottelukunnan toimikausi päättyi 30. lokakuuta viime vuonna, eikä sitä ole asetettu uudelleen. Valtioneuvoston kanslian koordinoima Arktinen neuvottelukunta mahdollisti pohjoisen alueen sidosryhmien yhteisen keskustelun alueesta ja sen kehittämisestä laajasta näkökulmasta.

Tietoa arktiselta alueelta tarvitaan ja alueella on myös vahva oma toive ja valmius sitä tarjota. Tämä on ollut myös tärkeä väylä saada pohjoisen näkökulma päätöksentekijöiden tietoon — nyt näiden ihmisten ja tahojen näkökulmat uhkaavat jäädä täysin huomiotta. Sellaiseen meillä ei ole varaa. Nykyinen Arktisen politiikan strategia on voimassa vuoteen 2030, mutta Venäjän hyökkä-

Kirjallinen kysymys KK 85/2025 vp

yssodan myötä se ei vastaa nykytodellisuutta ja tarpeita. Strategia vaatii pikaista päivitystä sekä toimeenpanoa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo paikata leikkauksien aiheuttamaa tietovajetta arktisen alueen politiikassa,

miten hallitus aikoo päivittää ja toimeenpanna Arktisen strategian jatkossa, sekä

aikooko hallitus uudelleenasettaa Arktisen neuvottelukunnan?

Helsingissä 24.3.2025

Sofia Virta vihr
Oras Tynkkynen vihr
Tiina Elo vihr
Timo Harakka sd
Lotta Hamari sd